

I.

Хоч би ви й знали Красноставці на правобережній Україні, то вони тепер не те, що в давнину. Тепер усе на світі перемінилося, переіначилось, а з колишніх Красиоставців тільки й слави, що став великий, розлогий zostався та й той став не такий тепер, як колись-то, не та й глибина. Здебільшого комишем поріс, а то й висох зовсім.

В давнину тут було инакше. Став був ширший і більший, а вся околиця поросла старим дубовим лісом з великими та глибокими балками, в яких могло скільки сотень людей враз із кіньми сховатись. — За ставом стояв тут в давнину пиший кам'яний замок пана Овруцького. Замок оточений високим муром та глибоким ровом з того боку, де не було ставу, звідкіль запливала вода в той рів. У тім красноставецькім лісі починається наше оповідання. Про те Красиоставчане, хоч і саме село не на тім місці стоїть, добре тямлять. Столітні діди показують своїм малим правнукам те місце, де стояв паиський замок. Оповідають, що zostались там ще глибокі теми муровані льохи, а в них скарби заховані, та ніхто б не зважився їх шукати, бо пильнує їх якась иечиста сила. Красноставчане обминають з острахом те місце, поросле буряном і териною, а ксму вже пильна потреба туди переходити, то хреститься, хоч би й у деиь. Є й такі люде в Красиоставцях, що чули в сій замковій руїні серед бурливої ночи пекельні стогоии, крики та зойки, наче-б кого мучили. Говорять, що це душі замучених людей так голосять, та хіба що не за собою, а за тим паном, що тут у давнину жив та людей катував.